

ЕКОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОЛИНИ рр. БИСТРИЦІ СОЛОТВИНСЬКОЇ У РАЙОНІ сс. ЖУРАКИ-СТАРУНЯ

Повені та паводки є характерними явищами для Бистриці Солотвинської. Через це її басейн є однією з найбільш паводкобезпечних в Україні. Автори виконали еколого-геоморфологічний аналіз. Є природні й антропогенні чинники формування паводків. Природні чинники відіграють велику роль у формуванні паводків. Одним з основних є глобальне потепління на планеті, що спричиняє нестабільність кліматичних циклів та часті зміни посух і злив. На формування високих паводків і повеней впливає велика крутизна схилів гір, що підсилює енергію потоків, а також форми рельєфу в річкових долинах. Серед антропогенних чинників найнебезпечнішими з точки зору активізації руслових гідрогеоморфологічних процесів є неконтрольований забір алювію з русел і заплав, який супроводжується розвитком незворотних руслових деформацій (вертикальних – до 60 мм/рік і горизонтальних до 20 м за екстремальний паводок) та інших небезпечних процесів, що призводять до руйнування мостів, трубопроводів, залізничних та автомобільних шляхів, «зависання» у повітрі водозабірних і водоскидних споруд, пониження рівня води в руслі.

Ключові слова: Протипаводковий полігон, планшет, затоплення, Жураки, паводки, природні фактори, антропогенні фактори.

Наводнения и паводки характерны явлениями для Быстрицы Солотвинской. Поэтому территория ее бассейна является одной из самых паводкоопасных в Украине. Авторы выполнили эколого-геоморфологический анализ. Есть природные и антропогенные факторы формирования паводков. Природные факторы играют большую роль в формировании

© Скрипник В.С., Волос Х. М., 2016

паводков. Одним из основных является глобальное потепление на планете, что вызывает нестабильность климатических циклов на планете и частые изменения засух и ливней. На формирование высоких паводков и наводнений влияет большое крутизна склонов гор, усиливает энергию потоков, а также формы рельефа в речных долинах. Среди антропогенных факторов опасными с точки зрения активизации русловых гидрогеоморфологических процессов является неконтролируемый забор аллювия из русел и пойм, который сопровождается развитием необратимых русловых деформаций (вертикальных - до 60 мм/год и горизонтальных до 20 м за экстремальный паводок) и других опасных процессов, приводят к разрушению мостов, трубопроводов, железнодорожных и автомобильных дорог, «зависания» в воздухе водозаборных и водосбросных сооружений, понижение уровня воды в русле.

Ключевые слова: Противопаводковой полигон, планшет, затопления, Жураки, паводки, природные факторы, антропогенные факторы.

Floods and flooding is typical for the Bystrica. Because of this, the area of its basin is one of the most flood dangerous in Ukraine. There are natural and man-made factors in the formation of floods. Natural factors play a major role in shaping the floods. One of the main is global warming causing climatic instability cycles on the planet, and frequent changes in droughts and heavy rains. The formation of high floods and floods affecting large slopes of the mountains, which increases the energy flows and landforms in river valleys. Among the most dangerous anthropogenic factors in terms of channel activation hydrogeomorphological processes are uncontrolled intake alluvium of river beds and flood plains, accompanied by the development of irreversible channel deformations (vertical - up to 60 mm / yr and horizontal (up to 20 m in extreme flood) and other hazardous

processes, lead to the destruction of bridges, pipelines, railways and highways, "hang" in the air intake and discharge structures, lowering the water level in the channel.

Keywords: flood ground, tablet, flooding, Zhuraky, floods and natural factors, anthropogenic factors.